

Aidan Chambers

<http://www.aidanchambers.com>

Böcker inom oss

- Läsarperspektiv

”Du vet inte vad du har läst

förrän du har talat om texten”.

Denna PP ansluter direkt till ert ”tunna” gula häfte. Ni har all text fast skrivet i A4 - format istället.

Chambers grundfrågor

Sammanfattning gjord av Mary Ingemansson

- **Var det något du gillade i boken?**
- **Var det något du ogillade?**
- **Var det något du inte förstod eller tyckte var svårt? Har du några frågetecken?**
- **Lade du märke till några mönster eller kopplingar?**

Variationer på grundfrågor- allmänna frågor:

- När du såg boken för första gången, vad för slags bok trodde du då att det var?
- Vad tycker du nu när du har läst den, var den som du hade väntat dig?
- Om du skulle berätta för någon som inte har läst boken, vad skulle du säga då?
- Hur många olika berättelser kan du hitta i boken?
- Var det några ord och uttryck som du tyckte om? Eller inte tyckte om?
- Läraren bör ha frågorna färdigformulerade men också vara flexibel.

Specialfrågor

- VARFÖR är förbjudet!
- Hur lång tid tog det för allting att hända?
- Vems berättelse är det?
- Vilken av personerna blev de mest intresserad av?
- Var utspelar sig händelserna
- Vem var det som berättade historien? Vet vi det? Hur vet vi det?
- Är historien berättad i första person?
- Fick vi någonsin reda på vad personerna tänkte?
- Tänk dig själv som åskådare till händelserna. Med vems ögon såg du det som hände?

BOKSAMTAL

Varför boksamtal - jag undrar?

- Det är lättare att få barn att sluta prata än att få dem att börja
- Varför inte ordet varför?
- Ordet har en aggressiv, hotfull, utmanade och förhörsliknande klang.
- Ordet innebär inga öppningar.
- Ordet är ett allt -i- ett ord - ger svaren spännande, rolig, tråkig, konstig etc.
- Jag undrar - frågorna
- Övning - Madicken

Hur gör man vid stopp? (s. 106- s. 110 - 111)

- Hur vet du det?
- Allmänna frågor
- Specialfrågor
- Sammanfatta det sagda så långt
- **Svårast - mönster (s. 21)**
- "Människor tycker inte om kaos"
- Det kan uteslutas första gången
- Börja med folksagor- tretal m.m.
- Utom-litterära mönster -
- världen - till texten dvs. man jämför händelser, personer eller språk med händelser, personer eller språk i elevens egen värld
- jämföra texter med varandra - vad liknar och vad skiljer åt?
- Hur liknar en text en annan? Jämför två personer från olika böcker - likheter och olikheter.
- Båda jämförelsesätten är beroende av minnen, minnen av andra texter vi har läst.

Inkörningstankar (beprövad erfarenhet)

- **Eleverna är inte vana vid arbetssättet - skynda långsamt**
- **Allmänna frågor och specialfrågor kan visa sig nödvändiga för en del barn/ungdomar- alltså att berätta mer om vad som händer direkt - vana!**
- **Händelserelaterade frågor klarar alla barn.**
- **I klasser med "icke- öppet klimat" är boksamtal svårare**
- **Boken/texten bör vara vald av lärare/bibliotekarie som känner klassen**
- **Tidsschemat får inte vara pressat**
- **Nivån - får ej upplevas för svår, för lätt, för barnslig - men ge inte upp!**

Övrigt

- Omläsning (s. 95)
- Koncentrat - alla frågeformuleringar - s. 114-119
- Att välja text (se s. 78 - 91 i Chambers, *Böcker inom oss*)
- **Viktigast:**
- Texterna bör vara problematiserande av något slag. Det behöver inte innebära inte att de ska vara svåra eller innehålla tråkiga problem- alla problem är inte heller tråkiga- men det bör finnas många tillfällen till egna tolkningar och det ska gå att "läsa mellan raderna".
- (Marys fundering)

Chambers säger:

- ta hänsyn till den tid som ska användas
- ta hänsyn till i vilket sammanhang samtalen ska ske
- respektera barnens smak MEN variera! * = vi diskuterar - resonerar
- lärarens val- elevens val- litterär kanon?

Marys tillägg:

- **börja med en text tillsammans - gärna lätt för gruppen- men inte "barnslig"**
- diskussion mellan ansvarig lärare/bibliotekarie - barnens språkliga och litterära nivå
- kan alla läsa samma text/bok? Klassen/gruppen/enskilt
- ekonomisk/praktisk aspekt: En bok för alla - www.ebfa.se
- * Olika texter- saga lätt (tretal) - novell, kapitel, fabel, roman = kapitelbok.

Att välja text

- Mary Ingemansson - 11
- **Viktigast:**
- Texterna bör vara problematiserande av något slag. Det behöver inte innebära inte att de ska vara svåra eller innehålla tråkiga problem- alla problem är inte heller tråkiga - men det bör finnas många tillfällen till egna tolkningar och det ska gå att "läsa mellan raderna" (Marys fundering)
- **Chambers** säger:
- ta hänsyn till den tid som ska användas
- ta hänsyn till i vilket sammanhang samtalen ska ske
- respektera barnens smak MEN variera! * = vi diskuterar - resonerar
- lärarens val- elevens val- litterär kanon?

Marys tillägg – beprövad erfarenhet

- **börja med en text tillsammans - gärna lätt för gruppen- men inte "barnslig",**
- diskussion mellan ansvarig lärare/bibliotekarie - barnens språkliga och litterära nivå,
- kan alla läsa samma text/bok? Klassen/gruppen/enskilt?
- Ekonomisk/praktisk aspekt: En bok för alla - www.ebfa.se
- Olika texter - saga lätt (tretal) - novell, kapitel, fabel, roman = kapitelbok
- Huruvida du ska välja en bok med lätt rak handling eller en mer komplicerad vad gäller både berättarteknik och innehåll avgörs av vana, ålder, kön (!) och syfte med läsningen och ev. därpå följande uppgifter.

Barn/ungdomar måste alltså ha böcker som:

- passar deras läsförmåga
- passar deras intressen
- passar in i undervisningen, ämnesområdet, temat - börja ofta med skönlitteratur
- Dessutom ska vi **prata mycket om texterna** och ha en läsarorienterad inriktning på arbetet - inte utomlitterära metoder FÖRST.

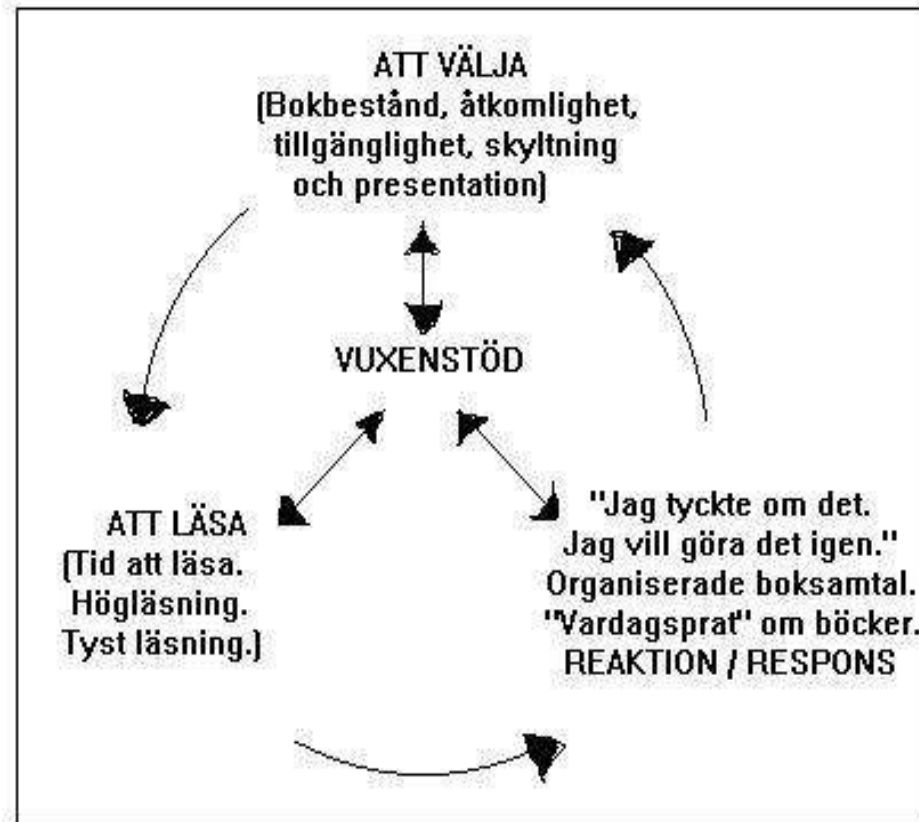
Detta ställer krav på lärarnas läsning, krav på skolbiblioteken och innehållet där samt läsmiljön.

Chambers”Läsandets cirkel”.

Läsningen börjar INTE när barnet öppnar boken utan när lärarna eller skolbibliotekarien köper hem böckerna etc. **Läsandets cirkel.**

Vuxnas läsning, receptionsforskning: Fish, Culler, Rosenblatt, Iser, Thomson.

Läsandets cirkel - Chambers

Stadier: (Appleyard)

- **Läsaren som lekare**
- **Läsaren som hjälte och hjältinna**
- **Läsaren som tänkare**
- **Läsaren som tolkare**
- **Läsaren som pragmatiker**
- **HUR kommer barn in i böcker då?**
- **Judith Langer har bl.a. forskat kring detta - uppdrag i USA.**

Tänk på en nyläst text/bok

- Du börjar orientera dig....

Judith Langer

Envisionment building – stances

Den första fasen innebär att man är utanför texten och går in i textvärlden.

Orienteringsfas och ingång till textvärlden.

Fas två innebär att vara inne i textvärlden och röra sig genom den.

Förståelsefas och att vara inne i textvärlden.

Langer

Fas tre innebär att läsaren använder sin kunskap och sina erfarenheter för att få ordning på textvärldar (eller föreställningsvärldar)

Återkopplingsfasen och att gå tillbaka från textvärlden.

Envisionment building – stances

Fas fyra innebär att vi får distans till textvärlden vi har utvecklat och tänker tillbaka på den. Vi sätter ord på vår förståelse, vår läserfarenhet och själva arbetet, texten.

Överblicksfasen och att identifiera erfarenheter.

Langers faser/läsarhållningar

Vara utanför och gå in i världen.

Vara inne i världen och röra sig igenom textvärlden.

Gå tillbaka och fundera på vad man vet.

Gå ut och identifiera erfarenheten.